

MIROLJUB



GODINA: XXV.

SOMBOR, 2022.

BROJ 3 (99)

ISSN 1452-5976

**ZNAM
TKO
SAM!**

**HRVAT(ICA)
HRVATSKI JEZIK
RIMOKATOLIK**



@znamtkosam



@znamtkosam

**PRIKUPLJANJE POTPISA
PODRŠKE ZA NAŠE ELEKTORE**

Zoran Čota i Tomislav Vuković

**SOMBOR
HRVATSKI DOM
PONEDJELJAK, 19. 09. OD 11 DO 18 SATI**

HRVATI

i dalje

ZA

JEDNO

VAŽAN TRENUTAK ZA HRVATSKU ZAJEDNICU

Poštovani čitatelji »Miroljuba« želim vas sve toplo pozdraviti. Ovaj broj izlazi uoči našeg jubileja – 25 godina rada. Na godišnjicu osnivanja Društva izlazi 100. broj s kojim se navršava 25. obljetnica izlaženja našeg lista.

I u ovom broju možete naći dosta zanimljivosti iz rada našeg Društva i naše zajednice u cjelini. S tugom se sjećamo našeg pokojnog biskupa **Slavka Večerina** koji je tako kratko obnašao novu dužnost, a na to mjesto je otišao iz naše somborske župe. Veliku bol i tugu izazvalo je i preminuće našeg člana Izvršnog odbora i pročelnika Sportske sekcije **Pavla Matarića**, koji je preko 40 godina bio u prvim redovima Hrvatskog doma. Ostavio je puno svojih realiziranih ideja, ali i nenadoknadivu prazninu u »Nazoru«.

Najvažniji zadaci u ovom vremenu za našu hrvatsku zajednicu svakako su popis stanovništva i biranje elektora. Ako ova dva posla obavimo uspješno, osigurali smo opstojnost na ovim prostorima. Kako fizičku kao narod, tako i materijalnu potporu koju dobivamo kao manjina. Od 2002. godine kada su Hrvati priznati kao nacionalna manjina izgradili smo institucije koje nas predstavljaju. Iako mlade, dobro se snalaze i zalažu za našu zajednicu.

Oko popisa stanovništva marljivo rade pod sloganom »ZNAM TKO SAM«. Oko prikupljanja potpisa za elektore između kojih će se birati članovi Hrvatskog nacionalnog

vijeća radi se organizirano pod sloganom »HRVATI i dalje ZAJEDNO«.

Teško je dovoljno naglasiti koliko je sve ovo značajno za našu hrvatsku zajednicu. No uvijek treba biti optimist, vjerovati u svoj rod i nadati se najboljem. Onda će i rezultati biti dobri.

Alojzije Firanj

SMIRAJ

*Posljednja ruža, u jesenjoj rosi
umiva lice, za san se sprema.
Lišće bagrema zasipa stazu
na kojoj više koraka nema.
Utihla pisma, cvrkuta nema.
Magla u halju sakrila pute.
Hladne i blatne noći i dane
upija samo minulo vreme,
i stare kosti što bol svoj čute
čekajuć' smiraj i sat da stane.*

Katarina Firanj

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Ivana Petrekanić Sič, lektorica/korektorica;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Antun Kovač,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Matarić.

List je registriran u Ministarstvu kulture i informiranja Republike Srbije, broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com

Tel.:(urednik): 065 2422925

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 300 primjeraka

SABOR 26. 6. 2022.



Predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Sombor Mata Matarić pozdravlja nazočne članove, minutom šutnje odaje počast preminulim članovima u protekloj godini te predlaže sljedeći dnevni red Sabora:

1. Otvaranje Sabora i izbor radnog predsjedništva
 2. Izbor kandidacijske komisije
 3. Prijedlog dopune Statuta Društva
 4. Izvješća:
 - a) pročelnika sekcija
 - b) blagajnika o financijskom poslovanju
 - c) Nadzornog odbora
 - d) predsjednika o radu Društva
 - e) projekti – Marija Matarić
 5. Diskusije po izvještajima
 6. Prijedlog kandidacijske komisije za članove Upravnog i Nadzornog odbora
 7. Izbor članova:
 - Upravnog odbora
 - Nadzornog odbora
 - Članova disciplinske komisije
 - Domjenak
- Dnevni red je jednoglasno usvojen.

1. Predsjednik Mata Matarić predlaže članove radnog predsjedništva Sabora i to:

- Emil Antunić – predsjedavajući
- Ružica Cigić-Parčetić – članica
- Ivica Pekanović – član
- Vesna Čvardić – zapisničarka

Prijedlog je jednoglasno usvojen.

2. Predsjedavajući radnog predsjedništva Emil Antunić zahvaljuje na povjerenju te predlaže članove kandidacijske komisije:

- Zoran Čota
- Stipan Pekanović
- Klara Oberman

Prijedlog je jednoglasno usvojen.

3. Predsjednik Mata Matarić izvještava Sabor o odluci UO po kojoj se predlažu izmjene Statuta Društva i to članka 6. i 7. radi lakšeg učešća na natječajima te uvrstiti knjižnicu u Statut. Uz ove promjene predlaže se i promjena broja članova Upravnog i Izvršnog odbora i to UO s 30 na 25 članova, a IO s 9 na 7 članova. Tajnica Društva Zlata Vasiljević pojašnjava prijedloge promjena broja članova UO ističući da je teško

sakupiti toliki broj članova na sjednicu, da je 30 paran broj te da podržava prijedlog od 25 za UO i 7 za IO.

Predsjedavajući daje prijedlog o izmjeni Statuta Društva na glasanje. Prijedlog za izmjene je jednoglasno usvojen.

Predsjednik društva Mata Matarić izvještava o radu Društva.

U Društvu se proteklih godina vrijedno radilo na svim poljima. Trenutno je dramska sekcija najuspješnija jer je i pod uvjetima pandemije imala i novu predstavu i nastupe. Atmosfera u sekciji je dobra i spremaju još jednu novu predstavu, a u planu su i nova gostovanja te se već tradicionalno priprema i MSADD koji će se održati na jesen. Pjevačka sekcija je uzletna, a ponovno je počeo rad i u folklornoj sekciji.

U Domu se radi i na obnovi prostorija i valjalo bi da sudionici šahovskih turnira u »Nazoru« pogledaju novoobnovljenu dvoranu sportske sekcije. Teško je nabrojati što se sve uradilo u proteklih 12 godina pa ću navesti samo značajnije događaje:

– 2010. godine stavljen je na našu kuću natpis »HRVATSKI DOM«.

– 2011. godine organizirano je putovanje na Bunu, Noć tamburaša, Maraton lađa na Neretvi, koncert Tereze Kesovije, proslavljena je 75. obljetnica Društva i tim povodom dobijena povelja.

– 2012. godine priređen je prijem kod predsjednika R. Hrvatske dr. Ive Josipovića, tiskana je Monografija Društva.

– 2015. godine organizirano je javno snimanje HRT-a »Lijepom našom« i »Mostovi kultura«.

– Iz tiska je izašla knjiga »Moj Nenadić« koja je promovirana u Društvu i u Osijeku.

– Folklorna sekcija imala je 150 gostovanja, dramska sekcija 180, održano je 11 likovnih kolonija »Colorit« i 11 Sabora.

– Realizirani su brojni projekti, uvedeno plinsko grejanje (13 radijatora), urađen sanitarni čvor, potpuno urađena nova učionica i knjižnica. Ugrađeni su novi prozori, vrata, obnovljeni podovi i zidovi, zamijenjene letve na krovu, adaptiran ured Društva. Kupljena je nova oprema za digitalizaciju arhivske građe Društva, obnovljen fundus bunjevačkih nošnji. Kupljena je Neretvanska lađa. Za obljetnicu Društva postavljena je ploča. Pred nama je još mnogo toga što valja uraditi, a radovi na obnovi se svakako nastavljaju.

Nakon diskusija donesena je i izglasana lista 30 članova UO koju je pročitao Zoran Čota kao predsjednik kandidacijske komisije.

UPRAVNI ODBOR 26. 6. 2022.

Mata Matarić
Stipan Pekanović
Zvonimir Lukač
Valentina Džinić
Ivan Džinić
Vesna Čuvardić
Pavle Matarić
Mihajlo Mračina
Gorana Koporan
Silvija Vilim
Emil Antunić
Nikola Čuvardić
Alojzije Firanj
Šima Raič
Pera Firanj
Antonio Gromilović
Ivan Butković
Marina Kovač
Ivica Pekanović
Tomislav Vuković
Marija Matarić
Gašpar Matarić
Zoran Čota
Goran Firanj
Zvonko Lukić
Ana Ilić Panjković
Klara Oberman
Zlata Vasiljević
Antun Džinić
Joso Firanj

Zatim su izabrani članovi:

Nadzorni odbor:
Marija Maširević
Klara Šolaja Karas
Josip Ivkić
Zamjenici:
Stana Matarić
Ivan Džinić
Silvija Vilim

Disciplinska komisija:

Bojan Jozić
Sofija Vuković
Zamjenici:
Marina Kovač
Kristina Pekanović.

Mata Matarić

DOGOVOREN PROTOKOL »DUŽIONICE«

Na sastanku UG-a »Bunjevačko kolo« i HKUD-a »Vladimir Nazor« dogovoren je protokol po kojem će se postupiti na »Dužionici« održanoj 24. srpnja 2022. godine.

Vođeni pozitivnim iskustvom višegodišnje suradnje u organiziranju zajedničkog

dijela žetvenih svečanosti, dogovoreno je da se i ove godine nastavi pod istim uvjetima.

Sastanku, koji je održan u prostorijama UG-a »Bunjevačko kolo« prisustvovali su predsjednici udruga **Dejan Parčetić** i **Mata Matarić** sa suradnicima.

Priradio: Alojzije Firanj

PLETENJE KRUNE I UKRASA



Pletenjem krune i ukrasa od žita ušli smo u završnicu proslave 88. »Dužionice«. Krunu je isplela i mlade tome podučila **Janja Pekanović**, dok je **Leona Pekanović** predvodila pravljenje ukrasa od žita kojima će se okтити gosti i sudionici »Dužionice«.

Kristina Pekanović



KNJIŽEVNA VEČER



Stihovima **Alekse Kokića** započeta je književna večer održana uoči »Dužionice« 22. srpnja 2022. godine, u prostorijama HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru gdje su se okupili ljubitelji pisane riječi.

Književna večer je organizirana u suradnji s Katoličkim društvom »Ivan Antunović« iz Subotice, a u okviru nje predstavljena je knjiga »Johannes Clausen – Kako je oslikana subotička katedrala«. Na samom početku programa nazočnima se obratio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« **Mata Matarić**. Obratio se i predsjednik Katoličkog društva vlč. **Josip Štefković**, a o knjizi smo mogli čuti i od samog autora knjige mons. **Stjepana Beretića**. Književnu večer obogatila je i pjevačka sekcija svojom izvedbom prigodnih pjesama, a u drugom dijelu večeri predstavili su se ovogodišnji bandaš **Ivan Vilim** i bandašica **Ivana Vilim**.

Za kraj književne večeri prisutni su pozvani da se u nedjelju uključe u središnju proslavu 88. »Dužionice«.

Bojana Matarić



»DUŽIONICA«

U HKUD-u »Vladimir Nazor« u Somboru od ranog jutra je užurbano, hitro, sprema se, dočekuju se gosti. Po 88. put, 24. srpnja 2022. godine, održava se »Dužionica«.

Čast i prilika da ove godine budu na čelu povorke i nose krunu od ispletenog žita pripala je bandašu **Ivanu Vilimu** i bandašici **Ivani Vilim**. Povorka je krenula ka crkvi Presvetog Trojstva kako bi prinijela kruh od novoga žita na oltar, Bogu na zahvalu. Nakon mise na trgu se zasviralo i zapjevalo, zašarenila se nošnja i zašuškala svila, zazvečale zvečke na momačkim čizmama. Povorka se zatim prošetala centrom grada, a kruh od novoga žita predan je zamjenici gradonačelnika **Ljiljani Tica**, te joj se obratila i ovogodišnja bandašica. Po povratku u prostorije HKUD-a »Vladimir Nazor«, uz pratnju tamburaša zaigralo se kolo zajedno s gostima iz Babine Grede, Osijeka i Lemeša. Prije samog ručka nazočnima se obratio bandaš Ivan Vilim, te uz zahvalu svima poželio dobrodošlicu. Također, kako red i običaji nalažu, skupu se obratio i predsjednik Društva **Mata Matarić**. Zahvalio se svima što

su svojim prisustvom uveličali ovogodišnju 88. »Dužionicu«, te je vlč. **Josip Štefković** vodio molitvu pred ručak.

Druženje uz kolo, ples i zvuke tamburice je potrajalo. Još jedna »Dužionica« je iza nas, a do sljedeće, 89. po redu, vjerno se držimo naših običaja koji su nam ostavili naši preci.

Bojana Matarić



RAD DRAMSKE SEKCIJE

Ove je godine dramska sekcija s predstavom »Oporuka« imala puno gostovanja. Gostovali smo 3., 4. i 5. lipnja na XXVII. »Danima hrvatskog pučkog teatra« u Hercegovcu u Hrvatskoj. Pred prepunom dvoranom pokazali smo se u najboljem svjetlu. Tijekom večeri primili smo pozive za gostovanja u Županju, Slavonski Brod i Travnik.



Na poziv Hrvatskog doma Vukovar gostovali smo 10. lipnja u Vukovaru. Pred brojnom publikom predstava je dobro prihvaćena, što potvrđuje i komentar da smo tako dobra grupa da bi nas poželjeli i drugi za svoje glumce.



Potom slijedi poziv od Centra za kulturu i obrazovanje Sonta. Pošto je festival natjecateljskog karaktera, **Dušan Esapović** (Gracijan) je proglašen za glumca večeri, a predstava je na kraju festivala proglašena za najbolju.

U Županji smo nastupali 16. srpnja 2022. godine na Festivalu Vanje Dracuna. Dušan Esapović je proglašen glumcem večeri.



U Slavonskom Brodu nastupili smo 2. rujna na festivalu »15. FAK - GROWING UP«, na otvorenoj sceni uz brojnu publiku koja je uz puno smijeha prihvatila predstavu. Dušan Esapović je proglašen za glumca večeri, a na završnoj večeri za najbolju sporednu ulogu cijelog festivala. Za najbolju režiju nagradu je dobila **Lea Jeftić**.



Usljedio je novi nastup 30. rujna 2022. g. na pokrajinskoj smotri u Jaši Tomiću. Nakon predstave za okruglim stolom od žirija dobijamo jako dobre kritike, ali ne možemo dalje jer smo grad, a ne selo. Tako ne ulazimo u daljnje natjecanje. Dušan Esapović je i ovdje proglašen za glumca večeri, a na završnoj večeri je dobio nagradu za najbolju sporednu ulogu cijelog festivala.



Sljedeći je Sveti Ivan Zelina kod Zagreba 14., 15. i 16. listopada. U Svetozar Miletiću, na poziv HBKUD-a »Lemeš«, nastupit ćemo na XII. Memorijalu »Antun Aladžić«, Festivalu amaterskog dramskog stvaralaštva. Predstoji nam još naš XIII. festival Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava, koji će biti održan 28. i 29. listopada 2022. u našem Domu.

Jolika Raič

NASTUPI I GOSTOVANJA NAŠIH PJEVAČA



U prošlom broju našeg »Miroljuba« iznijeli smo plan rada pjevačke sekcije. Skoro svi naši planovi su ostvareni, pa krenimo redom.

Na poziv Udruge »Udruga Šokadija« iz Babine Grede, 12. lipnja nastupili smo na njihovoj tradicionalnoj manifestaciji »Bećarfest – Alaj ću se kerit i bećarit«. Budući da je ova udruga obilježila 20. godišnjicu održavanja »Stanarskih susreta« i 10. godišnjicu »Bećarfesta«, ovogodišnju je priredbu otvorio specijalni gost manifestacije, predsjednik Republike Hrvatske **Zoran Milanović** koji nam se u svom pozdravnom govoru i obratio. Kako i samo ime manifestacije nagovještava, tema nastupa su bili bećarci. Kao jedina pjevačka skupina iz Srbije mi smo se odlučili predstaviti somborskim izvornim bećarcima. Uz glazbenu pratnju naše gajdašice **Kristine Perić-Serenčeš** i solista **Emila Antunića** u svečanim našim nošnjama, nagrađeni smo velikim aplauzom koji se čuo i tijekom nastupa. Veliko nam je zadovoljstvo bilo sudjelovati na ovoj međunarodnoj priredbi, a osobito smo počašćeni srdačnim dočekom domaćina koji su se pobrinuli da nam boravak u Babinoj Gredi ostane u najljepšem sjećanju.

Nakon ovoga gostovanja, već 2. srpnja bili smo gosti i na »Marijanskom pučkom festivalu« u Monoštoru koji već dugi niz godina organizira KUDH »Bodrog«.

Budući da se svake godine odredi tema marijanskih pjesama, ovoga je puta to bio »Gospin plač«.

Izvornim marijanskim pjesmama u korizmenom vremenu i Velikom tjednu iz raznih krajeva predstavili su se: ŽPS »Kraljice Bodroga«, ŽPS KUD-a »Tomislav«, MPS

»Baje«, SKD »Izvor«, KUD »Baranjski Šokci«, MPS »Bodroški bećari«, KUD »Baranjski Šokci«, dječja skupina KUDH-a »Bodrog« i naša pjevačka skupina HKUD-a »Vladimir Nazor«.

Festival je održan kao i uvijek u crkvi sv. Petra i Pavla. Bilo je zadovoljstvo čuti sve izvođače, a mi smo se predstavili izvornom pjesmom iz Rogotina »Gospin plač« i marijanskom pjesmom »Puna tuge«.

Nakon službenog dijela programa uslijedilo je druženje u Domu kulture uz okrepu koju su pripremili domaćini. Uz zahvalnost za lijep boravak u Monoštoru uputili smo im i poziv da nam budu gosti na jednoj od naših manifestacija.

Ubrzo nakon ovoga gostovanja slijedila je 22. srpnja i naša 88. »Dužionica«. Prije središnje proslave, a kao uvod u završnicu žetvenih svečanosti, već dugi niz godina u suradnji s KD-om »Ivan Antunović« iz Subotice priređujemo Književnu večer na kojoj autori i predavači predstavljaju i promoviraju prigodnu literaturu. Ove su nam godine gosti bili mos. **Stjepan Beretić** i vlč. **Josip Štefković**. U drugom dijelu večeri predstavljen je bandaški par 88. »Dužionice«, a prigodnim pjesmama program su upotpunili naši pjevači. Srpanj smo završili nastupom na »Trojnim susretima« u Bezdanu. Budući da je naše Društvo sudjelovalo na svim dosadašnjim susretima, ove godine je naša pjevačka skupina otpjevala nekoliko pjesama po slobodnom izboru.

Nakon ovih nastupa, u kolovozu smo imali odmor, a sada se polako pripremamo za nastupajuće manifestacije koje su pred nama.

Vesna Čuvarđić

DONATORICA HERMINA MALKOVIĆ

HKUD »Vladimir Nazor« Sombor je samofinancirajuće, amatersko hrvatsko društvo. Zahvaljujući mnogobrojnim donatorima, folklorna skupina Hrvatskog doma mnogo puta je uspjela ostvariti i realizirati svoje ciljeve.



Hermina Malković sa suprugom **Ivicom** dugogodišnji su članovi »Nazora«, bili su članovi pjevačke sekcije, Hermina je bila i članica literarne sekcije. Bili su članovi Upravnog odbora u nekoliko mandata.

Međutim, mi je poznajemo i kao donatoricu koja je pomagala Društvo.

»Narodne nošnje moje mame i tete spakirala sam i donela u Dom. Tu su košulje šlingane s čipkom, kompletno bunjevačko somotsko ruvo, *bričeš* pantalone originalnog kroja, nekoliko svileni marama, jedna svilena pregača. Uvijek podstičem naše mlade da s ponosom igraju u toj prilipoj bunjevačkoj nošnji. Bila sam u Hrvatskoj na nastupima kad su naši igrali. Ja se pomišam s publikom i

slušam kako su oduševljeni, kažu nisu virovali da postoje take lipote kao što su koraci i nošnje naši Bunjevaca. Zato sam sve što sam našla poklonila Domu, da mladi mogu igrati u originalnim nošnjama koje su prilipe, a koji je sve manje«, kaže Hermina Malković.

Folklorna sekcija i Uprava Društva zahvaljuju se Hermini na ovom lijepom i dragocjenom daru.

Alojzije Firanj



DRAGA GOŠĆA

Kiparsko-vajarskoj radionici u posjet je došla draga gošća **Jadranka Piršljin** iz Čazme.

Višegodišnja želja da se okuša u glini ovaj put joj se ostvarila. Vajali smo zdjelu u obliku srca s tehnikom crvića, na veliko zadovoljstvo kolega **Adrijane Mračine** i **Borka Markovinovića**.

Od prvog susreta s našim članovima udruga HKUD »Vladimir Nazor« i OU Preduzetnika Sombor na manifestaciji »Jesen u Lici u Gospiću« traje prijateljstvo i mnoštvo obostranih poziva za posjete.

Jadranka je često sudjelovala na manifestaciji u Gospiću gdje je predstavljala udrugu obrtnika »Čazma« s lokalnim proizvodima, među ostalim i obrt svoga oca.

Zadovoljstvo nam je bilo da tog 30. kolovoza imamo mogućnost zajedno s njom prisustvovati otvaranju grupne izložbe »Somborski Salon 2022.«. Na otvaranju su

prisustvovali somborski likovni umjetnici, slikari, kipari. Među mnoštvom radova vrijednih pažnje izložen je i triptih »Lokvanji« pročelnice kiparsko-vajarske sekcije **Ane Ilić Panjković**.

Tijekom boravka u Somboru Jadranka je posjetila muzeje i turistička mjesta odakle nosi lijepe uspomene, a mi smo joj ostali dužni da se nekom narednom prilikom okuša i na grnčarskom kolu.

Ana Ilić Panjković



U HRVATSKOM DOMU PONOVRNO ŠKOLA TAMBURE



U Hrvatskom domu u Somboru počinje raditi još jedna škola, ovoga puta Škola tambure. Projekt je to koji se sufinancira sredstvima Grada Sombora po natječaju Lokalnog akcijskog plana (LAP) za mlade u 2022. godini.

U ovu školu mogu se upisati svi zainteresirani, jer je ciljem projekta predviđeno učenje sviranja za početnike, kao i one koji već stječu obrazovanje u školama svih razina.

Sredstvima dobivenim po spomenutom natječaju kupljene su tri nove tambure.

Nastava za polaznike s predznanjem počela je s radom tijekom kolovoza, a nastava za početnike će se održavati utorkom u dva termina – od 18 i od 19 sati.

Zainteresirani se mogu javiti u učionicu u Domu i na tel. 063/863 07 480.

Školu vode prof. **Marina Kovač** i **Emil Antunić**.

Marija F. Matarić



ODRŽANA JUBILARNA 20. »LIRA NAIVA«

Jubilarni, 20. susret hrvatskih pučkih pjesnika »Lira naiva« održan je 17. rujna 2022. godine u HKC-u »Bunjevačko kolo« u Subotici, pod geslom »Život je pisma«. Organizatori ove manifestacije su Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« pri Katoličkom društvu »Ivan Antunović« iz Subotice.

Za jubilarni susret organizatori su pripremili knjige: knjigu izabranih stihova »Prepoznavanje – Lira naiva 2022.« i »Život je pisma – Antologija hrvatskoga pučkog pjesništva u Srbiji Lira naiva 2003. – 2022.« koje su predstavljene na susretu. Pučki pjesnici iz Srbije i Hrvatske okupili su se tijekom dana, družili se i upoznavali, a nastupili skupa navečer na Velikoj pjesničkoj večeri u dvorani Centra. Tijekom večeri 40-ak pučkih pjesnika čitalo je svoje stihove.

TRADICIJA NA KOJU SMO PONOSNI

Inicijatorica i voditeljica susreta »Lira naiva« te menadžerica kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** podsjetila je kako je prvi susret pučkih pjesnika održan prije dvadeset godina upravo u prostoru HKC-a »Bunjevačko kolo«. Tada se okupilo 15 pjesnika, koji su ostavili trajne tragove u riječima i *ričima*, onako kako su to naučili od svojih *majki, didova*, predšasnika.

»Čuvati našu riječ, to je zadatak onih koji su dio hrvatskog naroda u Srbiji. Rekla sam našim pjesnicima kako smo pred popisom pučanstva i da moramo znati tko smo i što smo. I ovih dana izražavamo ponos što jesmo Hrvatice i Hrvati i što govorimo hrvatski jezik i kada govorimo bunjevačkom ili šokačkom

ikavicom ili govorom u Srijemu«, rekla je Čeliković.

PLAKETE ZA PJESNIKE

Plakete za svih 20 godina sudjelovanja na susretima »Lira naiva« i objavljivanje pjesama u svakoj zbirci dobili su **Josip Dumendžić Meštar**, **Antun Kovač** i **Katarina Firanj**. Nakon što su pročitali svoje pjesme, obratili su se publici.

»Moj cilj je sačuvati šokačku, hrvatsku ikavicu i ostavljati pismene tragove za generacije koje će doći. Mi smo već u trećoj dobi, ali sam siguran da će ovaj feral (fenjer) pratiti mnogi koji su još mladi. Mnogo mi znači ova manifestacija, ne propuštam već 20 godina poslati svoje uratke«, rekao je Dumendžić.

»Nisam Amerikanac u Parizu nego Monoštorac u Somboru. Imam običaj tako se predstaviti. Drago mi je zbog ovih 20 godina susretanja pučkih pjesnika na manifestaciji 'Lira naiva' i zbog traga koje su te manifestacije ostavile. Nastavljamo«, rekao je Kovač.

»Svake godine s radošću čekam naše susrete, koji su uvijek u nekom drugom mjestu. Probude oni i sjetu, ali i nadu novome listu na 20 godina starome stablu. Na listove papira stavljamo svoje sriće i tuge, viru i nadu. Doći će i novo vrijeme i nova slova na našem stablu "Lire naive", pivat će se nove pisme. A knjige će živiti i poslije svih nas i kada požute listovi knjiga, jer listovi u knjigama su besmrtni i ne žive od proljeća do jeseni«, rekla je Firanj.

*Izvor: »Hrvatska riječ« (Zvonko Sarić)
Priredio: Alojzije Firanj*



HKUD »VLADIMIR NAZOR« SOMBOR, DIONIK PROGRAMA PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA – SRBIJA



Ugovori o financiranju projekata po Programu prekogranične suradnje Republike Hrvatske i Republike Srbije potpisani su 6. lipnja 2022. godine. Na svečanosti koja je priređena na Ladanjskom imanju Principovac u Iloku, ministrica regionalnog razvoja i fondova EU **Nataša Tramišak** uručila je ukupno 20 ugovora nositeljima projekata iz R. Hrvatske i R. Srbije. Ukupno se na natječaj prijavilo 65 projekata.

Partner našoj udruzi bio je KUD »Mijat Stojanović« iz Babine Grede, a naziv projekta je »Očuvanje tradicije kroz suradnju KUD-a Babina Greda i HKUD-a 'Vladimir Nazor' Sombor«.

Projektom planom odobrena sredstva naša Udruga koristit će za radove na obnovi zgrade Hrvatskog doma u Somboru.

Ugovore su primili načelnik Općine Babina Greda **Josip Krnjić**, opunomoćenik vodećeg partnera i **Mata Matarić**, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Sombor.

Partnerima su odobrena sredstva u visini od 120.000,00 kn.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije za ovaj program, za namjenu teritorijalne suradnje i aktivnosti, te u svrhu razvoja lokalne zajednice raspodijelilo je 3.000.000,00 kn. U proračun za ovaj program za 2023. godinu planira se 5.000.000,00 kn.

Odobrenim sredstvima od 80.000,00 kn bez PDV-a izvršit će se radovi na oko 60 % ulične strane krova, uz potpunu zamjenu letava, platovanje rogova, pokrivanje novim crijepom i zamjenom oluka. Da bi iskoristili odobrena sredstva po ovom projektu, sufinanciranje će se realizirati iz odobrenih sredstava po natječaju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH i Grada Sombora.

Početa kradova planiran je za 20.10.2022., a završetak za 30.11.2022. godine.

Mata Matarić

ZDRAVLJE

*Bila jedna strina Vita
živila je tušta lita
bolesna je ritko bila
kod doktora nije tila.*

*Ako je štogod i zaboli
trpila je niko vrime
i znala je da na kraju
bola mora da umine.*

*Drugima je pomagala,
sve od sebe ona dala,
nesebično uz bolesnog
vrime svoje žrtvovala.*

*Od stariji svoji
upamtila koječega,
čuvati se ona znala
bolesti se nije dala.*

*Ne triba joj apateka
za likove ni da čuje,
uzela ji nikad nije
neće š njima da se truže.*

*Tražili su od nje drugi
recept zdravoga života,
rekla im je, ko je pita
»Molite se dragom Bogu
to je dužnost, ne sramota.«*

*A u jilu i u piću
granica se mora znati
umereno isti, piti
ni u čemu pritirati.*

Vinko Janković

DODIJELJENA TEHNIČKA OPREMA HRVATSKIM UDRUGAMA

U prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji 23. rujna upriličena je svečana dodjela tehničke opreme hrvatskim udrugama iz Srbije. Opremu su preko projektnih programa Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske osigurali Fondacija za razvoj hrvatske zajednice »Cro-fond« i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, uz podršku HNV-a i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

»Na početku mandata Odbor za kulturu HNV-a obišao je hrvatske udruge koje djeluju na području Vojvodine nakon čega smo napravili analizu njihovih potreba. U najvećem broju slučajeva potrebe su se odnosile na tehničku opremu, prostor i povezivanje s partnerskim udrugama u Republici Hrvatskoj. Dio tih potreba uspjeli smo osigurati iako je to, zaista, minimum koji bi udruge trebale imati kako bi mogle djelovati u svojim mjestima.

Nastojimo ovakvim podrškama osigurati neophodne uvjete, a preostaje i dalje snažiti vodstvo udruga da nastave animirati članove, stvarati i promovirati dobrovoljno uključivanje u život zajednice – to je ono što nas ispunjava i čini da se osjećamo kao koristan član zajednice i njezin dio«, izjavila je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**.

Priredio: Alojzije Firanj



»DANI HRVATSKE KULTURE« U SOMBORU

SAČUVAJMO SVOJU BAŠTINU

Udruga građana »Urbani Šokci« organizirala je u četvrtak, 22. rujna, na Dječjem odjeljenju knjižnice »Dane hrvatske kulture«. Predstavljena su četiri zbornika u kojima su objavljeni radovi s okruglih stolova »O Šokcima je rič«. O zbornicima u kojima su objavljeni radovi autora iz Hrvatske i Srbije, govorila je docentica na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Osijeku dr. sc. **Silvija Ćurak**.

»Sačuvati baštinu Hrvata Šokaca misija je Udruge građana 'Urbani Šokci'. To radimo 14 godina. Održali smo 23 književne večeri, sedam međunarodnih okruglih stolova 'O Šokcima je rič', objavljeno je 15 knjiga, četiri zbornika, priređene su tri izložbe u Gradskom muzeju Sombor, 14 muzičko zabavnih večeri, devet scenskih prikaza običaja Šokaca, a velik broj knjiga darovali smo kulturno-umjetničkim društvima, školi u Monoštoru, knjižnici«, kazala je predsjednica udruge »Urbani Šokci« **Marija Šeremešić**.

U drugom dijelu programa »Na tamburi tanka žica«, održanom u Svečanoj dvorani

Gradske kuće, sudjelovali su Tamburaški orkestar »Golden Strings Orchester« iz Osijeka, Ženska pjevačka skupina »Šokice« (Šokačka grana) iz Osijeka i Dramski studio »Sanjari« iz Sombora.

Uz mnogobrojnu publiku koncertu su prisustvovali zamjenica gradonačelnika Sombora **Ljiljana Tica**, predstavnici Generalnog konzulata RH, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba, ZKVH-a i NIU »Hrvatska riječ« te predstavnici kulturno-umjetničkih društava Sombora i Gornjeg Podunavlja.

Priredio: Alojzije Firanj



»MIKINI DANI« U BEREGU

Manifestacija »Mikini dani« održana je 28. kolovoza u Bregu, u organizaciji mjesnog Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević«. U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji događaju je prisustvovao međunarodni tajnik HNV-a **Darko Baštovanović**, a među ostalima, prisutna je bila i izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora, jednog od pokrovitelja ovogodišnje manifestacije, zastupnica **Vesna Bedeković**.

Nazočnost zastupnice Hrvatskog sabora bila je ujedno prilika, istaknuo je Baštovanović, upoznati gospođu Bedeković s aktualnim prilikama hrvatske zajednice u Republici Srbiji.

»Gospođu Bedeković smo pobliže upoznali s aktualnom situacijom hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji i izazovima koji se tiču sveukupnih hrvatsko-srpskih odnosa. Ukazali smo na procese dekroatizacije podunavskih Hrvata te na važnost

institucionalnog uključivanja Republike Hrvatske u rješavanje ovakvih problema. Također, predstavili smo aktivnosti HNV-a vezane uz predstojeći popis stanovništva koji će se održati u listopadu ove godine«, izjavio je Baštovanović.

Manifestacija »Mikini dani« održava se svake godine u čast znamenitog mjesnog violinista **Mike Ivoševa Kuzme**, njegujući identitet Hrvata Šokaca iz Brega.

Alojzije Firanj



»NAZOR« SUORGANIZATOR LJETNOG ORATORIJA U MONOŠTORU

Po projektu Grada Sombora »LAP za djecu 2022.« učenici koji izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u »našoj školi«, po drugi put su sudjelovali na Oratoriju u Monoštoru koji je održan od 16. do 18. kolovoza za učenike koji pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku odnosno izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Oratorij je okupio više od 60 djece te 12 animatora koji su predvodili duhovne, kreativne i sportske radionice. Trodnevni program završen je svetom misom koju je predslavio mjesni župnik vlč. **Dražan Dulić**, a animirali su je djeca pjesmama koje su naučili na glazbenim radionicama.

Ove godine je po drugi puta organiziran Ljetni oratorij u Monoštoru i osim Subotičkog oratorija i Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, u organizaciju su se uključili i KUDH »Bodrog« iz Monoštora i HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora. Cilj sudjelovanja

nam je bio da i na ovaj način nagradimo djecu koja pohađaju nastavu u »našoj školi« i promoviramo kvalitetan program, kao i kulturu, vjeru i tradiciju naše zajednice.

Ljetni oratorij, koji je održan u sklopu Multikulturalnog kampa, odvijao se u »Ekocentru« u Monoštoru i u župi sv. Petra i Pavla. Osim Grada Sombora projekt je financijski podržan i od HNV-a.

Marija F. Matarić



Popis stanovništva - ZNAM TKO SAM



U kampanji za popis stanovništva Hrvatsko nacionalno vijeće aktivno sudjeluje. Razvilo je suradnju s nadležnim dužnosnicima u Srbiji i Hrvatskoj da bi poboljšali poziciju Hrvata u Srbiji, da bi se narod mogao slobodno izjašnjavati o svojoj nacionalnoj pripadnosti, jeziku i vjeroispovijesti.

Popis je počeo 1. i traje do 31. listopada. On je veoma bitan za očuvanje naše nacionalne zajednice od asimilacije, kao i za financiranje naših institucija. Od toga koliko nas ima, ovisit će i daljnji odnos države Srbije prema nama. Zato je veoma važno da se jasno izjasnimo

kao Hrvati. Time ćemo osigurati opstojnost na ovim prostorima gdje vijekovima živimo.

Naši pređi su 1936. godine osnovali Hrvatski dom u Somboru. Na ovim prostorima danas ima oko 7.000 Hrvata, zato želimo sačuvati Dom. Čovjek mora zauzeti svoj stav, mora znati tko je i što je. Ne smijemo dopustiti da izumremo kao narod, a da našu kulturu i običaje netko drugi pripiše sebi. Imamo se s čime ponositi i to trebamo čuvati i njegovati. Ne trebamo ići u tuđ rod, mada se nekada to, izgleda, isplati. Ali, najsigurnije je i najbolje kada je svaka ptica u svom jatu.

Alojzije Firanj

IZBORI ZA HNV

Ministrica za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Gordana Čomić** raspisala je izbore za članove nacionalnih vijeća nacionalnih manjina za 13. studenog 2022. godine.

»Nacionalna vijeća kao tijela manjinske samouprave ostvaruju svoja ovlaštenja u području kulture, obrazovanja, obavještavanja i službene uporabe jezika i pisma i odgovaraju građanima koji su ih birali, a mi svi zajedno odgovaramo za ocjenu samih pripadnika nacionalnih manjina o tome kako žive u Srbiji«, istaknula je Čomić.

Hrvatska nacionalna manjina, koja prema posljednjem popisu ima 57.900 pripadnika, na

svom Posebnom biračkom popisu imala je 3. rujna upisanih 22.235 osoba, što je nedovoljan broj (za oko 900 manje upisanih od potrebnog broja) za održavanje neposrednih izbora, te će kao i na svim prethodnim izborima i ove godine birati elektorskim putem.

Priredio: Alojzije Firanj





SLAVKO VEČERIN
BISKUP SUBOTIČKI
(6. 6. 1957. – 26. 8. 2022.)

IN MEMORIAM



Subotički biskup mons. **Slavko Večerin**, nakon kratke i teške bolesti, okrijepljen svetim sakramentima, u 66. godini života, 40. godini svećeništva i 2. godini biskupstva, preminuo je u petak, 26. kolovoza 2022. godine u Domu za smještaj odraslih i starijih osoba Zrenjaninske biskupije »Misericordia« u Kikindi.

Mons. Slavko Večerin rođen je 6. lipnja 1957. godine u Subotici. Nakon osnovne škole završio je Gimnaziju u Subotici, te je kao bogoslov Subotičke biskupije od 1976. do 1983. boravio na odgoju u Nadbiskupijskom bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu, te je ondje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu pohađao filozofsko-teološki studij.

Za svećenika Subotičke biskupije zaređen je 14. kolovoza 1983. Prve dvije godine svećeničke službe djelovao je kao župni vikar u Župi Presvetog Trojstva u Somboru, a u ljeto 1985. imenovan je upraviteljem Župe sv. Pavla u Baču. Potom je 1991. premješten u Suboticu, gdje je obnašao službu duhovnika u Malom sjemeništu »Paulinum« i arhivara Biskupskog ordinarijata.

Od 1994. do 2006. vršio je službu tajnika Subotičke biskupije. Župničku službu vršio je u Župi sv. Petra i Pavla u Bajmaku u periodu od 1998. do 2008., a potom od 2011. do 2016. u Župi Marije Majke Crkve u

Subotici, te je istodobno bio i rektor marijanskog svetišta Bunarić. Od 2016. godine župnik je Župe Uzvišenja Svetoga Križa u Somboru.

Službu generalnog vikara Subotičke biskupije obnaša od 2005., a u dva mandata je bio član Zbora savjetnika. Članom Liturgijskog vijeća Biskupske konferencije SR Jugoslavije, a potom i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda bio je od 1999. do 2009.

Titulom naslovnog opata akošmonoštorske opatije Blažene Djevice Marije imenovan je 15. veljače 2004., a prelatom Njegove Svetosti 16. siječnja 2006. godine.

Papa **Franjo** imenovao je 8. rujna 2020. mons. Slavka Večerina subotičkim biskupom. Za subotičkog biskupa zaređen je po rukama zrenjaninskog biskupa dr. **Ladislava Nemeta** u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici, na spomendan sv. Nikole Tavelića, 14. studenoga 2020.

Foto: Facebook stranica Radio Marije Srbije

Sprovod subotičkog biskupa mons. Slavka Večerina održan je 1. rujna u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici. Posljednji ispraćaj subotičkoga biskupa okupio je veliki broj nadbiskupa, biskupa, svećenika, redovnika i redovnica. Svetu misu predvodio je mons. dr. Ladislav Nemet, a propovijed na hrvatskome jeziku održao je preuzvišeni nadbiskup i metropolit beogradski mons. **Stanislav Hočevar**.



PAVLE MATARIĆ – PAJA
(1952. – 2022.)

IN MEMORIAM



Poslije duge i teške bolesti u Somboru je u 70. godini života umro Pavle Matarić –

Paja, poljoprivredni tehničar i poznati društveno-sportski radnik.

Rođen je 1952. godine, djetinjstvo i mladost je proveo na salašu na porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu u Nenadiću, zajedno s bratom Matom i roditeljima Mandom i Gašom. Nakon završetka poljoprivredne škole zaposlio se u RO »Zadrugarka« Sombor na poslovima kooperacije i tu ostao sve do njenog gašenja, a potom otišao u zasluženu mirovinu 2017. godine.

Pavle je bio poznati društveno-sportski radnik, a od rane mladosti bio je član HKUD-a »Vladimir Nazor« Sombor gdje je u nekoliko sekcija Društva obavljao razne funkcije, a kao pročelnik sportske sekcije organizirao je mnoga natjecanja u raznim sportovima, kako u svom gradu tako i izvan njega.

Ostat će upamćen po tome što je uspio okupiti mlade iz našeg grada u sekciji veslača, koji su dugi niz godina (11) sudjelovali na poznatom natjecanju veslača Regate lađara na Neretvi, od Metkovića do Ploča. Pod njegovim vodstvom, ekipa iz Sombora je bila jedina iz Srbije koja je nastupala na čuvenom Maratonu lađa. Osim u veslanju, organizirao je natjecanja u stolnom tenisu i šahu, koja su okupljala veliki broj sudionika, kako iz regije tako i šire. Iako teško bolestan, posljednji stolnoteniski memorijal organizirao je u svibnju ove godine i iz bolesničke postelje trudio se da sve protekne u najboljem redu i da svim sudionicima ostane u lijepom sjećanju ovo natjecanje.

Pavle je bio obiteljski čovjek, vrijedan i dobar domaćin, uzoran suprug, otac i djed, a njegov odlazak najteže je pao njegovim najbližima, kao i članovima Društva u kojem je djelovao.

Posljednji ispraćaj Pavla Matarića bio je 23. kolovoza 2022. godine, iz Kapele na Velikom katoličkom groblju u Somboru.

Priredio: Alojzije Firanj



BOLESTI ŠTITNJAJČE – 1. DIO (BOLEST ŽENA DANAŠNJICE) – HIPOTIREOZA

Pripremila spec. dr. master med. Marija Mandić, rođena Matarić



Štitnjača (štitna žlijezda) kontrolira rad srca, crijeva, pojačava mišićnu snagu, regulira vrijednosti masnoća u krvi i neophodna je za normalan razvoj dječjeg mozga.

Hipotireoza ili slabiji rad štitnjače znači da u organizmu nema dovoljno hormona štitnjače. To je najčešća bolest štitnjače i javlja se češće u žena, što znači da se može pojaviti i u muškaraca.

Simptomi slabijeg rada štitnjače mogu biti trajni umor, usporenost, slabija koncentracija i zaboravljivost, depresija, nepodnošenje hladnoće, suha i perutava koža, otekline oko očiju, tanka kosa koja opada i prorjeđuje se, dublji glas, zatvor, poremećaji menstrualnog ciklusa, mišićna slabost i umjereno dobivanje na tjelesnoj masi.

Najčešći uzrok je autoimuna bolest štitnjače u kojoj vlastita protutijela napadaju štitnjaču. Hipotireoza može biti i posljedica operacije štitnjače, zračenja u području vrata, nakon primjene radioaktivnog joda ili uzimanja lijekova koji utječu na rad štitnjače (najčešće amiodaron, rjeđe litij, interferon alfa ili interleukin 2). Uzimanje previše joda može uzrokovati ili pogoršati hipotireozu. Nedostatak joda u organizmu dovodi do uvećanja štitnjače (gušavosti/strume).

Na našim prostorima je 1953. godine uvedeno obavezno jodiranje kuhinjske soli pa tako unosimo dovoljne količine joda. Ovo svakako ne znači da treba unositi više soli. U hranu bogatu jodom ubrajamo morsku ribu, alge, jaja, jogurt, sir i dr.

Hipotireoza se dijagnosticira mjerenjem hormona TSH i T4 u krvi. Porast koncentracije TSH prvi je i najznačajniji laboratorijski poremećaj kojeg nalazimo u hipotireozu. Povišena razina TSH i snižen T4 znače hipotireozu. Ako je uzrok hipotireoze Hashimotov tireoiditis, tada se mogu odrediti i antitijela koja napadaju štitnjaču te dolazi do povišene razine anti TPO.

Liječenje hipotireoze je nadomjesno, što znači da se nadoknađuje hormon koji nedostaje i koji djeluje jednako kao i prirodni.

Uzima se u obliku tablete, jednom dnevno, veoma bitno natašte 30-45 minuta prije jela ili drugih lijekova. Najbolje je lijek uzeti odmah po buđenju na prazan želudac, jer hrana može ometati apsorpciju lijeka kao i neki proizvodi poput: željeza, kalcija, antacida za želučane tegobe ili soje koje treba uzimati s razmakom od najmanje 2-4 sata. Liječenje hipotireoze najčešće je doživotno. Cilj liječenja je postići i održavati TSH unutar normalnog raspona vrijednosti. Jedina nuspojava liječenja ovim hormonima posljedica je uzimanja premalo ili previše lijeka. Zbog toga se kontrola radi u početku češće, na 6-8 tjedana, zatim na 3-4 mjeseca, a kasnije i rjeđe, ali barem jednom godišnje.





BEĆARCI

*Bećari se mila diko moja,
bećari se i divojka tvoja.*

*Jesi diko dobio kolajnu,
što si našu ti odao tajnu.*

*Babe sudci, žene advokati,
samo glede ko će s kime stati.*

*Oj bećaru zašto bećaruješ,
zašto svoje čizme ne glancuješ.*

*U bećara jedno oko škilji,
on ga štedi da na cure gleda.*

*Domaćine otvori kapiju,
iđu gosti probati rakiju.*

Danica Firanj

VICEVI

ZAHVALAN BOGU

– Mene je Bog dvared darivo – jedared kad mi je dao moju Mariju, a drugi put kad mi je niki dan uzo.

KORISNA KNJIGA

Razgovaraju Mijo i Stipan:

- Kupio sam onoj mojoj rastrošnoj Kati knjigu »Umjetnost štednje«.
- I? Ima li kakvih rezultata?
- Da. Više ne pijem i ne pušim.

SVE ĆE UČINITI

Zgodna studentica nikako da položi ispit pa je profesor grdi. Ona, svjesna svoje ljepote i šarma, reče:

- Profesore, sve ću učiniti da položim ispit!
- Baš sve?
- Baš sve!
- Sigurna si?
- Jesam. Moram položiti ispit profesore! Sve ću napraviti!
- Dobro, reci mi što radiš u petak navečer?
- Ništa profesore!
- A kako bi bilo da malo učiš?

POLICAJAC I NARKOMAN

Zaustavi policajac narkomana u autu.

Policajac: Vozačku dozvolu.

Narkoman: Ja ne znam gdje sam!

Policajac: Znaš ti tko sam ja?

Narkoman: Pa što je ovo?! Ja ne znam gdje sam, ti ne znaš tko si!

Što je demokracija?

Kad dvije budale imaju više prava nego jedan pametan.

Rođendani su veoma korisni!

Što ih više imaš, to duže živiš!

Mihajlo Mračina

ANEGDOTE

TEŠKO MI JE

U kafani se uvijek vode živahni i zanimljivi razgovori o svim temama. Đeno je u kafani imo svoje društvo, oni su onako uz čašicu divanili o svemu i svačemu. Jedared kad su divanili nešto o zdravlju, Đeno se potuži:

– Ja ne znam šta je meni. Dok sam gladan, nisam nizačeg, a kad se naidem, onda mi se spava.

VIŠE I NE PROBAM

Ima ljudi koji su uvidajni i spremni su kajase pripustiti mlađima, dok neki idu po onom – dok dišem, ne pišem.

Antun i Josip su divanili o svojim naslidnicima:

– Već smo nas dvojica dosta stari, tribali bi mi pripustat poso i gazdašag mlađima. – kaže Antun.

– Za gazdašag je lako, to i oće privatit, al poso nikako!

– Kako to misliš?

– Probo sam više puta pridat poso, al ne ide. Uvijek me ponovo upregnu u jaram. Sad više i ne probam.

NISAM NI JA ZNAO

Danas se brže živi nego ranije i uopće sve se mnogo promijenilo. Često se neki životno važni događaji obave gotovo neprimjetno.

Tako su se dva dobra drugara Pero i Goran sreli u kavani:

– Zašto mi nisi javio da se ženiš?

– Nisam ni ja znao, tek su mi jutros rekli da sam se oženio!

– Kako to?

– Rekli su mi da se pravi neka večera u kavani za rodbinu, ja sam se lijepo zabavljao, vidio sam i da je došao matičar, ali se ne sjećam da sam nešto potpisao. No ujutro mi bivša djevojka reče da smo se vjenčali i da je to bila naša svadba.

Alojzije Firanj

POVODOM 85. OBLJETNICE DJELOVANJA DRUŠTVA

HRVATSKO KULTURNO-UMJETNIČKO
DRUŠTVO »VLADIMIR NAZOR« SOMBOR,
VENAC RADOMIRA PUTNIKA BR. 26

POVIJEST DRUŠTVA

Godine 1921. osnovano je društvo »Bunjevačko kolo«. Zbog različitog pristupa oko bunjevačkog i hrvatskog pitanja, već 1923. dolazi do prvih nesuglasica među članovima. »Kolo« se brzo raslojava na autohtone Bunjevce i Hrvate, a i po pitanju socijalnog statusa, jer su vođe »Bunjevačkog kola« bili imućni zemljoradnici i namještenici, za razliku od oporbe – Hrvata sitnih zemljoradnika. Polovinom tridesetih godina (1935.) u »Bunjevačkom kolu«, na čijem čelu je bio **Stipan Stolišić**, došlo je i do otvorenog rascjepa u društvu, pa se predvodnik Hrvata **Antun Matarić** s mnoštvom svojih pristaša izdvojio iz »Kola«. Tijekom 1936. godine napisana su Pravila novog Društva čiji je autor bio dr. **Ladislav Vlašić**. Konačno, 6. prosinca 1936., uz policijsku suglasnost za održavanje javnog skupa, u Domu sv. Cecilije organizirana je Osnivačka skupština. Novo Društvo dobilo je službeni naziv Hrvatsko kulturno društvo »Miroljub«, po nadimku bunjevačkog pjesnika, kasnije župnika u Valpovu **Ante Evetovića Miroljuba**. Prvi predsjednik bio je Antun Matarić, dopredsjednik **Franja Strilić**, a tajnik dr. Ladislav Vlašić.



Društvo je 3. lipnja na Skupštini održanoj u velikoj dvorani Gradske kuće dobilo novo ime »Hrvatski prosvjetni dom«. Za predsjednika je izabran **Stipan Kalčan**, zemljoradnik

s Bezdanskog puta, koji je 15 godina vrlo uspješno vodio Društvo. Godine 1948. Društvo je odlukom Narodnog odbora, u zamjenu dobilo veliku zgradu bivše pivare »Avala« na današnjoj adresi. Prikupljanjem novčanih priloga i dobrotvornim radom članova Društva, osposobljene su prostorije za rad Doma i u kolovozu 1948. godine izvršeno je useljenje. Društvo je 24. travnja 1949. izmijenilo svoj naziv i od tada se zove Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Vladimir Nazor«, po proslavljenom hrvatskom pjesniku **Vladimiru Nazoru**. Krajem 1951. godine dovršena je izgradnja velike dvorane na mjestu ledare, a osam godina kasnije, 1959., dovršen je balkon i dograđen kat. U takvom stanju je Dom i danas.

Godine 1957. Društvo je pod političkim pritiskom gradskih i partijskih vlasti izbrisalo prefiks »hrvatsko« i dobilo novi naziv KPD »Vladimir Nazor«. Time je oslabljena veza s tradicijom i osnivačima, jer je osnova osnivanja bila ugrožena. Početkom 60-ih godina aktivnosti su se svele na čitaonicu i knjižnicu.

Godine 1964. Društvo je dobilo novo ime Kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor«. U periodu 70-ih godina u zgradi Društva urađena je adaptacija i uređenje prostorija u cilju prilagodbe novim potrebama mnogih sekcija formiranih u to vrijeme. Također, za 50. obljetnicu 1986. godine objavljena je prva Monografija Društva autora prof. **Franje Matarića**. U vrijeme ekonomske i političke krize izazvane raspadom Jugoslavije znatno je otežan rad Društva. Neke sekcije su i ugašene. No, dvije glavne priredbe, »Prelo« i »Dužionica«, redovno su održavane. Jedina iznimka je bila 1992. godine kada je Uprava Društva donijela odluku da se iz sigurnosnih razloga »Prelo« ne održi. Godine 1998. donesen je novi Statut Društva rađen po uzoru na onaj iz 1936. Članak 5. je prepisan, a on glasi: Svaki stranački, politički rad u Društvu je isključen i zabranjen.

Sabor Društva je 20. svibnja 2001. donio odluku da se vrati staro ime – Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« koje nosi i danas. Godine 1998. pokrenuto je izdavanje njegovog časopisa »Miroljub«.

U povodu 69. obljetnice, 2005., otkrivena je mramorna ploča s današnjim nazivom Društva, a 2. studenog 2010. godine postavljena je ploča »Hrvatski dom«.

Godine 2011. nizom svečanosti obilježena je 75. obljetnica postojanja i rada HKUD-a »Vladimir Nazor«.

SEKCIJE

ZBOR

Osnovan je 1936. godine, prvo s 40, a potom sa 60 članova. Prema Pravilniku zbora, imao je dvije vrste nastupa – javne (koncerti, narodne svečanosti i počasna sudjelovanja), te društvene, sa zastavom Društva.

Zbor je najčešće izvodio glazbu autora dr. **Vinka Žganeca**. Zbor i danas postoji i nastoji sačuvati od zaborava stare običajne pjesme.

DRAMSKA SEKCIJA

Osnovana kao diletantska sekcija 1936., dugo godina u dramskoj sekciji glumili su kasnije znameniti umjetnici **Ivan Hajtl** i **Zvonko Bogdan**. Njih dvojica, kao amateri, imali su uloge u drami »Za pravdu«, koju je režirao **Ivan Bošnjak**. Obnovljena sekcija je 70-ih godina dala nekoliko premijera. Dramska sekcija djeluje i danas, a od 2010. organizira Međunarodnu smotru amaterskih dramskih društava koja se redovito održava.



FOLKLORNA SEKCIJA

Kada je Društvo osnovano 1936. godine, nitko nije ni pomišljao da bi trebalo oformiti folklornu sekciju. Mladež koja je dolazila na zabave koje je Društvo priređivalo, znala je plesati narodne plesove te se u početku u programe priredaba nisu ni unosile folklorne točke.

Sekcija je odlukom Skupštine Društva osnovana 13. ožujka 1949. godine. Nizali su se nastupi i uspjesi, ali i plodovi u kvaliteti prikazanog folklora. Godine 1956., shodno odluci Socijalističkog saveza Sombora,

pristupilo se objedinjavanju svih folklornih skupina koje su postojale u društvima, u jedan zajednički gradski ansambl. Tek 1963. u Društvo je oformljena sekcija pod vodstvom **Antuna Parčetića**. Sekcija djeluje do današnjih dana.

TAMBURAŠKA SEKCIJA

Osnovana je odmah nakon osnivanja »Miroljuba«. Prvi pročelnik je bio sajdžija **Joso Rudić**. Nakon Drugog svjetskog rata vođa tamburaškog zbora bio je **Andrija Bogdan**. Godišnje su imali desetak nastupa, a najznačajniji im je bio nastup na »Prelu«. U sedamdesetim godinama iz Subotice je dolazio prof. glazbe **Lazar Malagurski** koji je unaprijedio amaterski zbor tamburaša.

LITERARNA SEKCIJA

Osnovana je 2007. godine. Pročelnik je **Antun Kovač**, a voditeljica **Katarina Firanj**.

Od prvog Susreta pučkih pjesnika »Lira naiva«, 2003., članovi sekcije sudjeluju na njima. Mnoge pjesme su im tiskane u knjigama hrvatskih pjesnika i u dijaspori, u Rešetarima (RH). Pjesme članova ove sekcije redovito se objavljuju u listu »Miroljub«.

KNJIŽNICA

I knjižnica je »vršnjakinja« »Miroljuba«, na čiju su zamolbu za nju dobijene knjige iz drugih književnih društava. Članovi Društva koji su imali afiniteta prema knjizi, imali su priliku čitati razne knjige iz fundusa, koji ih je u početku brojio stotinjak, a danas ih posjeduje oko 1.700.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Lijepa riječ u Društvu se slušala, voljela i njegovala od samih početaka njegovog djelovanja. Prvu knjigu u Društvu napisao je profesor Franja Matarić i to monografiju Društva od 1936. do 1986. godine u povodu proslave 50 godina rada Društva.

Knjiga »Somborske žetvene svečanosti« tiskana je 1996. kada je proslavljeno 60 godina rada Društva.

»Dukat ravnice« djelo je dvije autorice – **Antonije Čota** i **Marije Šeremešić**. Tiskana je 2003. uz materijalnu potporu Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba.

»Moj Nenadić«, naslov je zavičajne monografije koju je objavilo HKUD »Vladimir Nazor« u povodu 80. obljetnice Društva.

Pisalo ju je stanovništvo Nenadića, njih 16. Predstavljanje knjige priredili su u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu, Šokačka grana Osijek, Grad Obrovac, Općina Ivankovo...

»Miroljub« je glasilo HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, koje nosi ime ovog društva iz 1936. godine. Prvi broj izašao je 1998. za »Prelo«. List se prije svega bavi temama koje se tiču rada Društva – gostovanjima, gostima, priredbama, radom sekcija i sl., ali se objavljuju i tekstovi o znamenitim Hrvatima iz Sombora, povijesti okolnih mjesta gdje žive Hrvati, hrvatskim školama, značajnim događajima u Katoličkoj crkvi, aktivnostima Hrvatskog nacionalnog vijeća te o političkim događajima od važnosti za hrvatsku zajednicu. Glavni urednik je **Alojzije Firanj**.

SPORTSKE AKTIVNOSTI

Još 1938. godine u Društvu gradska mladež počinje igrati stolni tenis. Pročelnik sekcije je bio **Stipan Bakić**. Formiran je nogometni klub »Bačka« koji je djelovao do 1949. i natjecao se na razini somborskih mjesnih zajednica. Šah je zbog popularnosti igre imao mnogo pristalica, a na čelu sekcije je bio **Peter Carev**. Jedna je od najaktivnijih sekcija, organizirala je više susreta sa šahistima iz susjednih mjesta, kao i simultanke s velemajstorima.

Najpopularniji odjel sportske sekcije svakako je veslanje, a predstavlja ga ekipa veslača »Salašari somborski«. Dvadesetak mladića predstavljaju »Nazor« na mnogim veslačkim natjecanjima od kojih je najpoznatije »Maraton lađa na Neretvi«. Pročelnik sekcije je **Pavle Matarić**.

KNJIŽEVNE VEČERI I TRIBINE

Lijepa riječ je redovito prisutna u Društvu, a kada je bila kazivana nekim književnim povodima, onda predstavlja i saznajni i estetski doživljaj. Najviše književnih susreta bilo je između 60-ih i 70-ih godina pod stručnim vodstvom prof. književnosti Franje Matarića. On je uz učešće još tri profesora književnosti iz Sombora održao mnoga predavanja, krčio put lijepih riječi u Društvu. Franja Matarić je održao osam književnih večeri samostalno, a više desetina je organizirao s mnogobrojnim sudionicima. Govorilo se o

Lazi Kostiću, Ivanu Mažuraniću, Antunu Gustavu Matošu, Milanu Rakiću, Silviju Strahimiru Kranjčeviću. Zabilježeno je da je, u poslijeratnom periodu, najdopadljivije stihove kazivala **Manda Karas**. Njena poruka iz pjesme »Bunjevačkim divojkama« ni danas ne bi trebala biti zaboravljena.

DUHOVNE TRIBINE

Tribine u suradnji s Duhovnim centrom oca Gerarda održavane su tijekom pet godina u korizmeno vrijeme. Predavači su bili oci karmelićani iz cijele Karmelićanske provincije. Desetljećima »Nazorovci« svih uzrasta, u svojim lijepim bunjevačkim nošnjama sudjeluju u mnogim svečanostima koje se obilježavaju u Karmelićanskoj crkvi, među kojima redovito o blagdanu Gospe Karmelske. Bliska poveznica Hrvatskog doma i Karmelićana rezultirala je i time što je 13. i 14. srpnja 2004. godine u spomenutom domu održan Međunarodni znanstveni simpozij »Baština za budućnost« u povodu 100. obljetnice Karmela u Somboru, u organizaciji Hrvatske karmelske provincije sv. O. Josipa i Instituta za Kršćansku duhovnost Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Također, »Nazor« je organizirao duhovne tribine u suradnji sa župama sv. Križa i sv. Trojstva. Teme su bile vjeronauk u školi, obitelj, ekumenizam, vjerski život i druge aktualne teme. Predavači su bili svećenici iz Sombora i Subotice.

LIKOVNA SEKCIJA

Likovna sekcija osnovana je 1996. godine, a prvi pročelnik bio je **Janoš Raduka**. Od 2004. pročelnica je bila **Cecilija Miler**, da bi danas njen voditelj ponovno bio **Janoš Raduka**. Oni su do sada organizirali 21 likovnu koloniju »Colorit« na kojoj sudjeluju somborski slikari, gosti iz Suborice, R. Mađarske, R. Hrvatske... Slike s kolonije su vrijedno blago »Nazora«, krase zidove prostorija Doma, a služe i kao dar prijateljima iz drugih društava.

GRNČARSKA SEKCIJA

Grnčarska sekcija već šest godina uspješno radi s polaznicima. Sudionici rade na vlastitom grnčarskom kolu, izradili su mnogo predmeta koje su izlagali u Domu, a imali su zadovoljstvo družiti se s gostima iz

drugih krajeva Srbije i inozemstva. Gostuju na manifestaciji »Jesen u Lici« u Gospiću.

MANIFESTACIJE I SVEČANOSTI U DRUŠTVU

Jedna od najvećih svečanosti bila je posveta zastave Društva. Zastava je veličine 175x105 cm, od bijele svile, izvezene zlatnim nitima s likom Sv. Josipa, zaštitnika Hrvata i Društva, a na drugoj strani izvezene su lira i harfa. Zastava se i danas čuva u klubu Društva. Kao pokladna svečanost 82 puta održano je »Veliko prelo« s bogatim programom i mnoštvom gostiju iz bližih i daljih krajeva. Na bini su nastupali poznati glazbenici i pjevači, što je »Prelo« činilo najprivlačnijom svečanošću u Domu.

Najzapaženije svečanosti su one na kojima je Društvo primilo najveća priznanja. Neke su imale zabavni karakter, ali je u njima bilo i nečeg tradicionalnog: »Grožđebak«, »Čajanka«, »Divojački vašar« i drugo. »Divojački vašar« se ne održava redovito, ali je u ovih 80 godina održan barem 40 puta. Godišnjice Društva se u posljednje vrijeme održavaju redovito pa se proslava tim povodom priprema i ove godine. Božićni koncert se također redovito održava u Društvu.

Društvo je 3. lipnja 2015. godine organiziralo do sada najveću manifestaciju »Mostovi kultura«, koja je snimljena u serijalu Hrvatske radiotelevizije »Lijepom našom«. Ova manifestacija je najveća u organizaciji Doma i najveća koja se održala u Somboru, pred 1.200 posjetitelja, što dokazuje da je Društvo sposobno i spremno za tako velike projekte.

PRIZNANJA

U ovih 85 godina postojanja našeg Društva dobijena su mnoga priznanja:

- * Diploma (70 kom.).
- * Zahvalnica (56).
- * Pohvalnica (16).
- * Spomenica (2).
- * Priznanja (20).
- * Za svoj 50. rođendan Društvo dobija Orden Bratstva i jedinstva sa srebrnim vijencem.

* Istim povodom najviše priznanje u kulturi AP Vojvodine »Iskra kulture«.

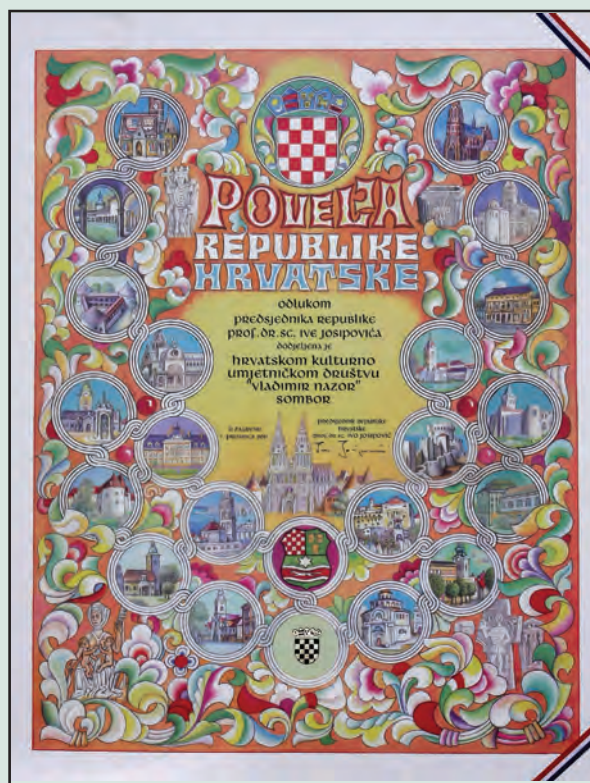
* Za doprinos u radu s mladima u kulturi dobijena je plaketa »Heroj Pinki«.

* Za doprinos afirmacije Sombora na kulturno-umjetničkom polju, širenju tolerancije među njegovim stanovništvom te za tradicionalno njegovanje vlastite baštine i tradicije dobijeno je najviše priznanje – Oktobarska nagrada grada Sombora za 1977. godinu.

– Povelja o kulturnoj suradnji s HKD-om »Franjo Glavinić« iz Rovinja.

– Povelja o trajnoj suradnji s udrugom »Šokačka grana« iz Osijeka.

– Godine 2011., za 75. obljetnicu Društva, zbog upornog čuvanja hrvatskog identiteta u Republici Srbiji, uz dužno poštovanje svih naroda koji žive s nama, predsjednik RH **Ivo Josipović** dodijelio nam je najviše priznanje za udruge kulture – »Povelju RH«. Prvo smo društvo u Srbiji koje je počastvovano ovim visokim priznanjem.



Ovdje su nabrojane samo najvažnije aktivnosti Društva, iz čega se može vidjeti koliko je ono aktivno i važno u životu Hrvata na ovom području. U prosincu HKUD »Vladimir Nazor« slavi 85. obljetnicu.

Privredili: Mata Matarić i Alojzije Firanj